

CÜMLENİN ÖGELERİ

ÖZNE

	Sözcüğün türü	Ögelik görevi
<i>Hacettepe Üniversitesi</i> Ankara'dadır.	Özel isim	Özne
<i>Hastalar</i> burada beklesin.		
<i>Kızın gözyaşları</i> durmadı.		
<i>Herkes</i> bir işle uğraşıyordu.		
<i>Biz</i> bunları daha önce söylemiştik.		
<i>Çalışmak</i> zordur böyle bir ortamda.		
<i>Bilenler</i> bilmeyenlere anlatsın.		
<i>Yorgun gözler</i> bize bakıyordu.		
<i>Türk halkı</i> konukseverdir.		
<i>Tattı</i> söz yılanı deliğinden çıkarır.		
<i>Bunlar</i> lezzetliydi.		
<i>Apartman sakinlerinin dilekçeleri</i> onu zorladı.		

Özne yüklem uyumsuzluğu

Özne İnsan değil ve çoğulsa	Yüklem Tekil olur
Kitaplar (nesne)	düştüler.
Kuşlar (hayvan)	ötüyorlar
Çiçekler (bitki)	açtılar
Hayallerim (Soyut)	yıkıldılar
Kollarım (organ)	ağrıyorlar
Saatler (zaman)	geçmiyorlar.

Özne belgisiz zamir belgisiz sıfat sayı sıfatı topluluk adı ise	Yüklem tekil olur.
Herkes	geldiler
Birçok kişi	öldüler
Üç kişi	kaçtılar
Ailesi	izin vermediler

NESNE (Düz tümlec)

	Sözcüğün türü	Ögelik görevi	
Kalbimin tek sahibini sordular			ÖZNE YÜKLEM NE NEYİ KİMİ
Biz hiçbirini sevmedik.			
Çocuklar okumayı sevmiyor.			
Yazılanları beğendim.			
Çürükleri çöpe atmalısın.			
Toplantıda kimse beni dinlemedi.			
Bütün işleri ben yaptım.			
Adam , Ahmet'i tanıyormuş.			
Ankara'ya geldik geçen hafta.			
Masadaki notları bulmadım.			
1972'yi hatırlıyorum.			
Seni her zaman çok sevdim.			

DOLAYLI TÜMLEÇ

	Sözcüğün türü	Ögelik görevi	
Yaşlılara yardım edelim.			E NEYE KİME NEREYE DE NEDE KİMDE NEREDE DEN NE(Y)DEN KİMDEN NEREDEN
Yarın Eskişehir'e gidelim.			
Herkese bağırdı sen gidince.			
Bana inanmadılar.			
Köyün ortasında onunla karşılaştık.			
Buz gibi havaya aldırmadı.			
Ahmet'ten benim notlarımı al.			
Şehrin en ücra yerinde oturuyordu.			
Akşama daha var.			
Aştan , ihanetten bahsettik.			
Bunları mektubun sahibine ver.			

ZARF TÜMLECİ

	Söz beęi	Ögelik görevi
Yarın sabah buraya gelir.		
Sabahın krnde beni aramış.		
Bu sabah işe gitmeyeceęim.		
Kořa kořa yanıma geldi.		
Hepimiz iki saat bekledik.		
Sen gelmeyince aradık.		
Bunları konuřarak gittik.		

ÖZNE	YÜKLEM
	NİÇİN
	NASIL
	NE ZAMAN
	NE KADAR

SÖZ ÖBEKLERİ

	Söz beęi	Ögelik görevi
Türk halkı çalışkandır.		
Dert ağacının çiçekleri açmış		
Çocuęun sesi hepimizi etkiledi.		
Yaşlı adam bize kızdı		
Genç, yetenekli,zeki insanlar vardı aralarında.		
Ali'nin yaramaz kardeşi camı kırmış.		
Genç adamın endiřeli gözleri bizi korkuttu.		
Hayal bahçesinin binbir renkli çiçekleri vardı		
Çocuklar Türk futbolunun sorunlarını tartışıyor.		
Öęrenciler zor soruları çözememiř.		
Hepimiz bu maçın sonucunu bekliyorduk.		
Babam elektrik ve su faturasını yatırmamış.		
Ormanın derinliklerinde bir prenses yaşarmış.		
Oraya zorla gelenleri tanıyorum.		
Seninle tanışmak istiyor.		
Birçoęunu geride bırakıp geldim		
Oradan sessiz sessiz ayrıldık.		
Adam deli gibi davranıyor.		
Buraya annesi ile gelmiş.		
Ömrümüz otel odalarında geçti.		
Daracık odaların isli lambalarında yanıyor		
Defterleri ve kitapları orada unutmuřsunuz.		
Ey kimsesiz çocuklar,aın ellerinizi.		
Ayře Hanım bu konuyu duymamıştı.		
Biz seni fark etmedik.		
Otuz beře aldık.		
Hiç bitmiyor derdi insanların.		
Dolaptan peynir ve reel çıkardı.		
Büyük bir masanın etrafında toplanmışlardı.		
Kardeřini görünce şaşırdı.		
Gerçekleri söylemek görevimizdir.		

Yüklemden önceki öge vurgulanmış ögedir.

	Vurgulanan öge
Sınav kılavuzlarında öneri, yönlendirme anlamı taşıyan cümleler bulunabilir.	
Bahçedeki elma fidanlarını sulamayı unutma .	
Gülü seven dikenine katlanır.	
Nehir kenarında balık tuttuğum günleri çok özleyorum.	
Senin soğuk esprilerine artık gülemiyorum.	
Geç kaldığımdan konuşmanın başını kaçırdım.	
Yazar öykülerinde sade anlaşılır bir dil kullanmış.	
Çocuklar verdiğim kağıtları yırtıp yırtıp atmış.	
İnsan yaşadığı anın yitip gideceğini unutmamalı.	
Sinemadan çıktığımda yağmur başlamıştı.	
Kuvvetli bir ışık beni oraya çekti.	

Herhangi bir öge açıklayıcısıyla verebilir

	Açıklamalı
Yapılacak ödevler orada , masanın üstünde , duruyor.	Açıklamalı dolaylı tümleş
Siz , inanm , bu işi yapacaksınız.	Ara cümle bir ögenin açıklaması olmaz.
Hacı Resul , ev sahibimiz, dün kirayı istedi.	
Anılarımı , ömrümün paha biçilmez güzelliklerini, sizinle paylaşmak istedim.	
Mualla , eski sevgilim , geçen hafta Ankara'ya gelmiş.	
Alanya 'ya , ilk aşkı yaşadığım yere , bir daha gidemedim.	
Çocuklarıma , hayat kaynaklarıma , çok şey borçluyum.	
Bu kitabı Süleyman, Yılmaz'ın kardeşi, almıştı.	
Dün , nedendir bilmiyorum, çok utandım.	
Memurlardan birini, genç bayanı, tanıyordu.	

Sorunun buldurduğu öge

	Sorunun buldurduğu öge	
Yarın sinemaya gidecek miyiz?		'mı' kendinden önceki ögeyi buldurur.
Ali kitabını mı unutmuş ?		
Çocuklar annelerinde mi kalacak ?		
Sen mi ceza verdin bu çocuğa ?		
Çiçek mi aldın bana ?		
Arkadaşlar dışarı mı çıktı ?		
Ankara'yı mı özledin ?		
Ödevleri yarın getirecek miyiz?		
Bu sözleri sana mı söyledi?		
Olanları gelince mi anlatacaksın?		
Sözlükten mi aldım bunları ?		
Yarın nereye gideceksiniz?		
Bizden ne istedi?		
Toplantıda nelerden bahsettiniz?		
Ne zaman gideceksiniz?		
Beni niçin aramadın ?		
Kime güveneceğiz?		
Siz kimi bekliyorsunuz?		
Çürüyen neymiş?		
Kim seni soran ?		
Çocuklar nerede ?		
Nasıl anlatacağız?		
Niye buraya gelememiş?		
Neden konuşmuyoruz?		

Cümlelerin ögeleri bulunurken söz öbekleri parçalanmaz

	Doğru	Yanlış	
Bir düşüncenin /başka bir düşünceyi doğurması /neye /bağlıdır?			
Benim Üsküdar'ım/ ince, uzun , dik bir/ yokuştur.			İsim tamlamaları Sıfat tamlamaları Birleşik fiiller Ünlem grubu Bağlama grubu Tekrar grubu Fiilimsi grupları Edat grupları Sayı grupları
Edebiyatımızın en iyi romanlarının /yazarısınız.			
Bunu /size /çocuğunuzun arkadaşı/ hatırlattı.			
Kimse /fark etmemiş /ince bir rüzgarın yakasına takılı şeytan uçurtmasını.			
Her yeni renk /siliyor/yüzüne özenle çizdiğim ebemkuşağını.			
Ben / size /uğramayı /düşünüyorum.			
Gelip geçen/ arabaların zincir sesleri/ günün sessizliğini /bozuyordu.			
Bizim ülkemizde/ dil öğretimine /pek / önem /verilmiyor.			
Sabır/ mazlumların /ve bilgelerin/ emanetidir.			
Sınav sonuçları /haftaya /açıklanacak.			
Beni /çalışırken /meşgul /etmeyin.			SÖZ ÖBEKLERİ PARÇALANMAZ
Hırsızlıkla suçlanan adam/ iki gün önce/ gözden /kayboldu.			
Kuru dikenlerle /dolu bir yokuşu/ oflaya oflaya /çıktım.			
Şehrin kenar bir semtinde/ oturuyormuş /üç yıldır.			
Seyirci/ tiyatrodaki /oyunun bir parçasıdır.			
Hayatın çöpünü /bırak/ arka kapıya			
Gecenin sessizliğinde /köpekler/ havlıyordu.			
Bir deva bulmak için bağrındaki yaraya/ Toplanmıştı /garipler /şimdi /kervansaraya			
İhtiyar avcı /torbasının yanına /hemen çöktüverdi.			
Nedir /aradığım bu belleksiz kentin sokaklarında			
Kapıyı açtığımda /kimse /yoktu/ dışarıda			
Bozuk kaldırımların üzerinde buz tutmuş çamur parçalarını kırarak erkenden işe gidenler/ fabrikanın önünde /bir süre/ beklerlerdi.			
Geçen gün /bana/ hiç /yüz vermedi.			
Bu /onun/ ilk /fotoğraf makinesiydi.			
O zamanlar /annem/ köy öğretmeni idi.			
Eleştirmenin görevi/ seyirciye /yol göstermektir.			
Yozlaşmanın alçaklığın üç kağıtçılığın çoğaldığı bir zamanda/ şiir/ bizi /arındırır.			
Hayattaki her anın ve durumun karşılığı /vardır.			
Kalacak bir yer bulamadığımdan sokakta kaldığım bir gün /evinin bir odasını/ bana /vermişti.			